МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)
Кафедра правознавства

Олег Кульчій

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО»

з підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма	Публічне адміністрування

Полтава
ПУЕТ
2025

Автор: ***Олег Кульчій,*** канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі.

Рецензенти: ***Тетяна Підлісна,*** канд. держ. упр., доцент, декан факультету публічного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова;
Петро Кравчук, канд. юрид. наук, доцент, декан юридичного факультету Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет».

Рекомендовано до видання, розміщення в електронній бібліотеці та використання в освітньому процесі на засіданні кафедри правознавства ПУЕТ
28 травня 2024 р., *протокол №* ***10***

Кульчій Олег
Програма навчальної дисципліни «Корпоративне право» з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування. Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування. Освітньо-професійна програма Публічне адміністрування / Олег Кульчій. – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 24 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Відповідальні за зміст навчально-методичного видання автор, рецензенти та завідувач кафедри правознавства ***Г. В. Лаврик***

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук та розповсюдження цього видання без дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі **ЗАБОРОНЕНО**

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2025

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Корпоративне право розглядають як відносно самостійну частину права України, погляди на галузеву належність якої у науковців не збігаються. Найчастіше її вважають підгалуззю господарського права або комплексним міжгалузевим правовим інститутом цивільного права. Незалежно від оцінки належності відповідних правових норм у системі права України – за своєю сутністю навчальна дисципліна «Корпоративне право», яка спрямована на їх вивчення, орієнована на опанування здобувачами компетентностей, необхідних для роботи із широким колом юридичних осіб приватного права, яких прийнято відносити до так званих корпорацій (з розширеної точки зору на корпорації, їх іноді ототожнюють з юридичними особами загалом), а саме – щодо їх створення, припинення, управління ними, правильної оцінки їх правового становища.

Набуття відповідних компетентностей є важливим для здобувачів вищої освіти з огляду на те, що держава постійно вступає у правовідносини з юридичними особами різних організаційно-правових форм, створює їх та бере участь в управлінні процесом їх створення (державної реєстрації), є одним із найбільших власників корпоративних прав, якими необхідно ефективно управляти з метою примноження національних багатств і зростання економічної могутності держави.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне право» є система правових норм, які регулюють майнові і немайнові відносини, що складаються з приводу створення, припинення та у процесі діяльності корпоративних суб`єктів підприємницької діяльності (господарські товариства, виробничі кооперативи тощо) та інших суб'єктів корпоративних відносин (засновники, учасники (акціонери) господарських товариств, члени виробничих кооперативів тощо); механізм виникнення, реалізації та застосування суб'єктивних корпоративних прав, а також поняття, теорії і концепції, вироблені юридичною наукою у процесі теоретичного і практичного освоєння цієї сфери правової дійсності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне право» є формування знань про нормативне регулювання корпоративних відносин, його принципи, способи і засоби, нормативну основу, ефективність та інші юридичні характеристики. Особлива увага приділяється питанням корпоративних прав держави та ефективному управлінню ними.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Загальна характеристика корпоративного права. Джерела корпоративного права. Суб'єкти (учасники) корпоративних відносин. Заснування підприємницьких товариств та інших корпоративних підприємств. Особливості правового статусу господарських товариств. Особливості правового статусу кооперативів та інших корпоративних утворень, відмінних від господарських товариств. Припинення підприємни-

цьких товариств та інших корпоративних підприємств. Поняття і види корпоративних прав та обов`язків. Управління корпоративними підприємствами. Правове регулювання відносин залежності підприємницьких товариств. Правове регулювання майнових відносин корпоративних підприємств. Статутний капітал. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) підприємницьких товариств. Розпорядження корпоративними правами. Корпоративні спори, рейдерство та захист корпоративних прав. Правове регулювання юридичної відповідальності у корпоративних відносинах.

ANNOTATION OF EDUCATIONAL DISCIPLINE

Corporate law is regarded as a relatively independent part of Ukrainian law, the views on the sectoral affiliation of which differ among scholars. Most often it is considered a sub-branch of commercial law or a complex inter-branch legal institute of civil law. Regardless of assessing the affiliation of the relevant legal norms in the system of law of Ukraine – the essence of the educational discipline "Corporate Law", which aims to study them, focused on mastering students the competencies necessary to work with a wide range of legal entities of private law, which are commonly referred to the so-called corporations (with an expanded viewpoint on the corporations are sometimes identified with legal entities in general), namely, on their creation, termination, management, correct evaluation of the legal status of them.

The acquisition of relevant competencies is important for higher education students, taking into account the fact that the state constantly enters into legal relations with legal entities of various organizational forms, creates them and participates in the management of their creation process (state registration), is one of the largest owners of corporate rights, which need to be effectively managed in order to multiply national wealth and increase the economic power of the state.

The subject matter of the study discipline "Corporate Law" is a system of legal norms regulating property and non-property relations that arise with regard to the establishment, termination and operation of corporate entities of business activities (business companies, production cooperatives, etc.) and other subjects of corporate relations (founders, participants (shareholders) of business companies, members of production cooperatives, etc.); emergence and application of subjective corporate rights.

The purpose of the study of the discipline "Corporate Law" is to form knowledge of the regulatory framework for corporate relations, its principles, methods and means, the regulatory framework, effectiveness and other legal characteristics. Special attention is paid to the issues of corporate rights of the state and their effective management.

The content of the discipline is disclosed in the following topics: General characteristics of corporate law. Sources of corporate law. Subjects (participants) of corporate relations. Establishment of business companies and other corporate entities. Peculiarities of the legal status of business companies. Peculiarities of the legal status of cooperatives and other corporate formations other than business companies. Termination of business companies and other corporate entities. The concept and types of corporate rights and duties. Management of corporate entities. Legal regulation of dependency relations of entrepreneurial societies. Legal regulation of property relations of corporate ventures. Authorized capital. Exercise of corporate rights by participants (founders) of entrepreneurial companies. Disposal of corporate rights. Corporate disputes, corporate raiding and protection of corporate rights. Legal regulation of legal liability in corporate relations.

ZUSAMMENFASSUNG DER AUSBILDUNGSDISZIPLIN

Das Gesellschaftsrecht wird als relativ eigenständiger Teil des ukrainischen Rechts betrachtet, und die Gelehrten haben unterschiedliche Ansichten zu diesem Rechtsgebiet. Meistens wird es als Teilgebiet des Handelsrechts oder als komplexes branchenübergreifendes Rechtsinstitut des Zivilrechts angesehen. Unabhängig von der Einschätzung der Zugehörigkeit der einschlägigen Rechtsnormen zum Rechtssystem der Ukraine ist die Disziplin des Gesellschaftsrechts, die auf ihr Studium abzielt, auf den Erwerb der Kompetenzen durch die Studenten ausgerichtet, die für die Arbeit mit einem breiten Spektrum von Rechtssubjekten des Privatrechts erforderlich sind, die üblicherweise als so genannte Kapitalgesellschaften bezeichnet werden (aus einer erweiterten Sicht der Kapitalgesellschaften werden sie manchmal mit juristischen Personen im Allgemeinen identifiziert), nämlich ihre Gründung, Beendigung, Verwaltung und korrekte Beurteilung ihres rechtlichen Status.

Der Erwerb einschlägiger Kompetenzen ist für Hochschulstudenten wichtig, da der Staat ständig Rechtsbeziehungen mit juristischen Personen verschiedener Organisations- und Rechtsformen eingeht, sie gründet und sich an der Verwaltung des Prozesses ihrer Gründung beteiligt (staatliche Registrierung), einer der größten Eigentümer von Unternehmensrechten ist, die effektiv verwaltet werden müssen, um den nationalen Reichtum zu steigern und die Wirtschaftskraft des Staates zu erhöhen.

Der Studiengegenstand der Disziplin „Gesellschaftsrecht“ ist ein System von Rechtsnormen, die die vermögensrechtlichen und nicht vermögensrechtlichen Beziehungen regeln, die sich aus der Gründung, der Beendigung und im Laufe der Tätigkeit von juristischen Personen (Handelsgesellschaften, Produktionsgenossenschaften usw.) und anderen Subjekten der Gesells-

chaftsbeziehungen (Gründer, Teilnehmer (Aktionäre) von Handelsgesellschaften, Mitglieder von Produktionsgenossenschaften usw.) ergeben.

Der Inhalt des Fachgebiets ist in den folgenden Themenbereichen zu finden: Allgemeine Merkmale des Gesellschaftsrechts. Quellen des Gesellschaftsrechts. Subjekte (Teilnehmer) der Gesellschaftsbeziehungen. Gründung von Handelsgesellschaften und anderen Kapitalgesellschaften. Merkmale der Rechtsstellung von Wirtschaftssubjekten. Besonderheiten der Rechtsstellung von Genossenschaften und anderen juristischen Personen, die keine Wirtschaftsunternehmen sind. Beendigung von Handelsgesellschaften und anderen juristischen Personen. Begriff und Arten der Rechte und Pflichten von Unternehmen. Management von Kapitalgesellschaften. Rechtliche Regelung der Abhängigkeitsverhältnisse von Handelsgesellschaften. Rechtliche Regelung der Eigentumsverhältnisse von Kapitalgesellschaften. Das genehmigte Kapital. Ausübung der Gesellschaftsrechte durch die Gesellschafter (Gründer) von Handelsgesellschaften. Veräußerung von Gesellschaftsrechten. Gesellschaftsrechtliche Streitigkeiten, Angriffe und Schutz der Gesellschaftsrechte. Gesetzliche Regelung der rechtlichen Haftung im Gesellschaftsverhältnis.

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Корпоративне право» укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування освітня програма «Публічне адміністрування», розробленої на підставі стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію Наказом Міністерства вищої освіти і науки України № 1001 від 04 серпня 2020 року.

Розуміння корпоративного права стає все більш важливим для фахівців у сфері публічного управління та адміністрування, особливо в контексті управління державними підприємствами та взаємодії держави з корпоративним сектором. Вивчення цієї дисципліни є актуальним з огляду на міжнародний досвід її викладання та практичне значення для майбутніх управлінців.

В українському освітньому просторі корпоративне право активно включається до програм підготовки фахівців з публічного управління. Наприклад, у Миколаївському національному аграрному університеті[1], Криворізькому національному університеті[2] викладається навчальна дисципліна «Корпоративне управління», що охоплює значний обсяг питань корпоративного права та його застосування в управлінській практиці.

Львівський національний університет імені Івана Франка пропонує магістрам публічного управління курс «Організація управління корпоративним сектором», що відображає сучасні тенденції інтеграції правових та управлінських аспектів у підготовці фахівців цього напряму[3].

Зарубіжний досвід викладання корпоративного права для управлінців є особливо показовим. У Harvard Kennedy School (США), яка спеціалізується на підготовці фахівців з публічного управління,

---

[1] Корпоративне управління : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «Магістр» спеціальності 073 «Менеджмент» та 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання. Миколаїв, 2020. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7130/1/Korporatyvne%20upravlinnia.pdf.

[2] Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» / Криворізький національний університет. Кривий Ріг, 2023. 22 с. URL: https://oopua.knu.edu.ua/навчання/освітні-програми-та-навчальні-плани; http://surl.li/unpjco.

[3] Освітньо-професійна програма «Публічне адміністрування та управління бізнесом». Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування». (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) / https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/NP_Orhaniz-upravl-korporat-sektorom.pdf.

пропонується програма «Corporations, Government and Public Policy», що поєднує аспекти корпоративного права та публічного управління, а також інші програми, спрямовані на дослідження капіталізму та ролі корпорацій[4]. Цей курс є важливою складовою програми Master in Public Administration.

Здобувачам освітньої програми «Master of Public Administration» («Магістр з державного управління») у Колумбійському університеті[5] у числі вибіркових освітніх компонентів пропонується вивчення навчальної дисципліни «Corporate Governance and the Public Corporation» («Корпоративне управління та публічна корпорація»)[6].

Отже, міжнародний досвід викладання корпоративного права для магістрів публічного управління та адміністрування свідчить про високу актуальність цієї дисципліни. Це обумовлено зростаючою роллю взаємодії держави з корпоративним сектором, необхідністю ефективного управління державними підприємствами та важливістю розуміння правових механізмів корпоративного управління для сучасних управлінців. Включення корпоративного права до програм підготовки магістрів публічного управління та адміністрування є необхідною умовою формування компетентних фахівців, здатних ефективно працювати в сучасних умовах державного управління.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне право» є система правових норм, які регулюють майнові і немайнові відносини, що складаються з приводу створення, припинення та у процесі діяльності корпоративних суб'єктів підприємницької діяльності (господарські товариства, виробничі кооперативи тощо) й інших суб'єктів корпоративних відносин (засновники, учасники (акціонери) господарських товариств, члени виробничих кооперативів тощо); механізм виникнення, реалізації та застосування суб'єктивних корпоративних прав, а також поняття, теорії і концепції, вироблені юридичною наукою у процесі теоретичного і практичного освоєння цієї сфери правової дійсності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Корпоративне право» є формування знань про нормативне регулювання корпоративних відносин, його принципи, способи і засоби, нормативну основу, ефективність та інші юридичні характеристики. Особлива увага приділяється питанням корпоративних прав держави та ефективному управлінню ними.

---

[4] Corporations, Government and Public Policy: Study Program / Harvard Kennedy School. URL: https://www.hks.harvard.edu/centers/mrcbg/programs/cgpp.

[5] Master of Public Administration / Columbia School of International and Public Affairs. URL: https://www.sipa.columbia.edu/sipa-education/masters-programs/master-public-administration.

[6] Corporate Governance and the Public Corporation: Course description / Columbia Law School. URL: https://www.law.columbia.edu/academics/courses/32125.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

− здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 01);

− здатність розробляти та управляти проєктами (ЗК 03);

− здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології (ЗК 05);

спеціальні (фахові, предметні):

− здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери (СК 02);

− здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування (СК 07);

− здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях (СК 08).

− здатність виявляти особливості впливу інституційного середовища на поведінку економічних суб'єктів і форми їх організації, здійснювати інституційний дизайн та інженерію (ДСК 11).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

− знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ і технологій прийняття управлінських рішень (РН 01);

− розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення (РН 02);

− використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування (РН04);

− здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід під час проєктування та реорганізації управлінських і загально-організаційних структур (РН 06);

− уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи (РН 07);

− розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень (РН 11);

− уміти аналізувати наявне інституційне середовище, виявляти його вплив на поведінку економічних суб'єктів і демонструвати навички інституційного дизайну та інженерії (ДРН 13).

Навчальна дисципліна є **вибірковою** відповідно до навчального плану.

Форма підсумкового контролю знань – **ПМК (залік).**

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальні засади об'єктивного корпоративного права. Правове становище учасників корпоративних відносин

Тема 1. Загальна характеристика корпоративного права

Поняття та ознаки корпоративного права. Суспільні відносини, що регулюються корпоративним правом. Співвідношення корпоративного права з акціонерним, господарським і цивільним правом.

Методи корпоративного права. Загальнонаукові та спеціальні методи в корпоративному праві. Функції та принципи корпоративного права.

Суб'єкти корпоративних відносин: загальна характеристика.

Корпоративне право як навчальна дисципліна. Мета і завдання корпоративного права як навчальної дисципліни. Структура курсу «Корпоративне право».

Тенденції розвитку корпоративного права в Україні.

Тема 2. Джерела корпоративного права

Історико-правові аспекти становлення та розвитку національного законодавства щодо створення, функціонування та припинення господарських корпорацій.

Загальна характеристика джерел корпоративного права. Поняття, ознаки та система корпоративного законодавства.

Локальні корпоративні акти. Корпоративні звичаї.

Проблеми вдосконалення корпоративного законодавства.

Тема 3. Суб'єкти (учасники) корпоративних відносин

Загальний склад суб'єктів корпоративного права. Поняття «корпорації» у праві України та у світовій практиці.

Правовий статус юридичної особи. Класифікація юридичних осіб. Юридичні особи корпоративного типу.

Поняття та ознаки підприємницьких товариств як юридичних осіб. Корпорації як суб'єкти корпоративних відносин.

Поняття та система підприємницьких товариств. Правосуб'єктність підприємницьких товариств.

Засновники та учасники підприємницьких товариств. Правовий статус засновників юридичної особи – фізичних осіб, юридичних осіб, держави.

Загальна характеристика правового статусу органів управління юридичної особи корпоративного типу (загальні збори учасників (акціонерів), виконавчий орган, контролюючі органи).

Державні органи, які регулюють корпоративні відносини. Державний контроль за здійсненням корпоративних відносин.

Кабінет Міністрів України, його повноваження та функції у сфері регулювання корпоративних відносин та управління корпоративними правами держави. Фонд державного майна України, його повноваження та функції у сфері регулювання корпоративних відносин та управління корпоративними правами держави. Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку, її повноваження та функції у сфері регулювання корпоративних відносин та управління корпоративними правами держави.

Тема 4. Заснування підприємницьких товариств та інших корпоративних підприємств

Створення юридичних осіб в Україні. Компетенція органів державної влади, уповноважених здійснювати державну реєстрацію юридичних осіб.

Створення підприємницьких товариств: загальні положення. Порядок створення в Україні господарських товариств і виробничих кооперативів.

Установчі документи господарських товариств: зміст і порядок оформлення. Внесення змін до установчих документів господарських товариств.

Державна реєстрація господарських товариств та інших корпорацій.

Особливості створення і державної реєстрації різних видів господарських товариств. Особливості створення і державної реєстрації акціонерного товариства. Установчі документи акціонерного товариства як корпоративної організації. Заснування товариства з обмеженою/додатковою відповідальністю. Модельний статут.

Тема 5. Особливості правового статусу господарських товариств

Поняття, особливості та види (класифікації) господарських товариств.

Поняття і юридична природа акціонерного товариства як корпоративної організації. Типи акціонерних товариств. Законодавство України про акціонерні товариства.

Поняття та особливості правового становища товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Поняття та особливості правового становища повного та командитного товариств. Умови створення повного та командитного товариств.

Тема 6. Особливості правового статусу кооперативів та інших корпоративних утворень, відмінних від господарських товариств

Поняття кооперативів, їх ознаки та види. Правове становище виробничих кооперативів. Відмінності виробничих кооперативів від господарських товариств. Виробничий кооператив як корпоративна організація. Особливості членства у виробничому кооперативі. Управління виробничим кооперативом. Господарська діяльність виробничого кооперативу. Майнова відповідальність виробничого кооперативу. Відповідальність членів виробничого кооперативу за зобов'язаннями кооперативу.

Особливості правового становища споживчих та інших видів кооперативів.

Особливості правового становища корпоративних підприємств.

Поняття і види господарських об'єднань. Особливості правового становища асоціацій, корпорацій, консорціумів, концернів.

Поняття та особливості правового становища фермерських господарств. Умови їх належності до корпоративних утворень.

Інші корпоративні суб`єкти господарювання.

Тема 7. Припинення підприємницьких товариств та інших корпоративних підприємств

Реорганізація підприємницьких товариств (порядок злиття, поділу, приєднання та перетворення, особливості виділу).

Ліквідація підприємницьких товариств за рішенням засновників/учасників. Задоволення вимог кредиторів.

Процедура примусової ліквідації підприємницьких товариств. Банкрутство.

Особливості відповідальності товариств та їх засновників у разі припинення підприємницьких товариств. Правонаступництво.

Модуль 2. Поняття і види суб'єктивних корпоративних прав та обов'язків, їх реалізація

Тема 8. Поняття і види корпоративних прав та обов'язків

Поняття та ознаки суб'єктивного корпоративного права. Підстави виникнення і припинення корпоративних прав.

Класифікація суб'єктивних корпоративних прав. Корпоративні права фізичних і юридичних осіб.

Майнові корпоративні права.

Організаційні (особисті) права учасників корпорацій.

Корпоративні обов'язки учасників корпоративних відносин.

Захист прав учасників господарського товариства.

Правовий статус акціонерів і учасників інших господарських товариств/членів кооперативів.

Тема 9. Управління корпоративними підприємствами. Правове регулювання відносин залежності підприємницьких товариств

Поняття і принципи корпоративного управління.

Органи управління організацій корпоративного типу, їх структура та повноваження.

Загальні збори акціонерів і загальні збори учасників як вищі органи управління господарських товариств. Виключна компетенція загальних зборів. Скликання загальних зборів. Порядок проведення, структура і порядок складання протоколу загальних зборів.

Правовий статус наглядової ради акціонерного товариства. Склад наглядової ради. Основні принципи діяльності наглядової ради. Компетенція наглядової ради і членів наглядової ради.

Виконавчі органи та їх види. Правління, як виконавчий орган господарських товариств. Склад правління і порядок його обрання (затвердження). Основні завдання і компетенція правління. Права та обов'язки членів правління. Інші види виконавчих органів.

Контроль за діяльністю органів управління. Ревізійна комісія, ревізор. Проблеми доцільності створення контрольних органів та їх створення у товариствах однієї особи.

Особливості управління справами повних і командитних товариств.

Особливості управління кооперативами.

Європейська та американська моделі корпоративного управління.

Правове регулювання відносин залежності підприємницьких товариств.

Тема 10. Правове регулювання майнових відносин корпоративних організацій. Статутний капітал

Поняття і значення статутного капіталу в створенні та функціонуванні юридичної особи. Функції статутного капіталу. Характеристика стартової (організаційної), гарантійної, визначально-структурної функції статутного капіталу.

Умови і порядок зменшення і збільшення статутного капіталу господарських товариств. Попередження кредиторів про наступне зменшення статутного капіталу. Особливості зменшення і збільшення статутного капіталу в акціонерних товариствах.

Взаємозв'язок поняття «статутний капітал» з поняттям «частка в статутному капіталі» та «майно». Джерела і порядок формування статутного капіталу.

Право власності корпорацій (право корпоративної власності). Поняття і види правового режиму майна підприємницьких товариств.

Склад майна підприємницьких товариств. Особливості формування фондів підприємницького товариства. Джерела формування майна товариства.

Прибуток підприємницького товариства та напрями його використання. Розпорядження майном товариства.

Особливості майнових відносин у кооперативах та інших корпоративних організаціях, відмінних від господарських товариств.

Правовий режим дивідендів. Порядок виплати дивідендів. Особливості здійснення виплати частини прибутку учасникам інших господарських товариств і членам виробничих кооперативів.

Тема 11. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) підприємницьких товариств

Поняття і загальна характеристика способів здійснення корпоративних прав акціонерами (учасниками, членами) підприємницьких товариств відповідно до законодавства України.

Умови здійснення права на дивіденди, на одержання інформації про діяльність товариства.

Порядок виходу учасника з товариства та здійснення ним права на одержання частини активів при ліквідації товариства.

Межі та обмеження при здійсненні корпоративних прав учасниками.

Особливості здійснення корпоративних прав держави. Органи, уповноважені на здійснення корпоративних прав держави.

Ефективне управління корпоративними правами держави.

Тема 12. Розпорядження корпоративними правами

Поняття, умови та способи розпорядження суб`єктивними корпоративними правами.

Купівля-продаж акцій. Умови і порядок здійснення відчуження акцій різних типів акціонерних товариств. Умови здійснення викупу акцій товариством чи іншими акціонерами.

Перехід (відчуження) частки у статутному (складеному) капіталі товариства.

Застава корпоративних прав і порядок її оформлення.

Міна і дарування корпоративних прав.

Спадкування корпоративних прав.

Тема 13. Корпоративні спори, рейдерство та захист корпоративних прав

Поняття, причини виникнення і правова природа корпоративних спорів. Класифікація корпоративних спорів.

Способи і порядок вирішення корпоративних спорів за законодавством України.

Поняття «рейдерства» в Україні. Класифікація видів рейдерства. Грінмейл.

Протидія рейдерству в корпоративних відносинах.

Форми захисту суб`єктивних корпоративних прав.

Способи захисту суб`єктивних корпоративних прав

Тема 14. Правове регулювання юридичної відповідальності у корпоративних відносинах

Поняття і значення корпоративної соціальної відповідальності. Юридична відповідальність корпорацій за порушення норм корпоративного права.

Відповідальність посадових осіб органів управління і контролю суб'єктів корпоративних відносин за порушення норм корпоративного права.

Відповідальність державних органів за порушення норм корпоративного права. Нормативно-правові акти, які передбачають відповідальність державних органів за порушення корпоративних норм. Відповідальність посадових осіб державних органів за порушення норм корпоративного права.

Відповідальність акціонерів, учасників і працівників суб`єктів корпоративних відносин за порушення норм корпоративного права.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України.* 2003. № 11 (28.03.2003). Ст. 462.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України.* 2003. № 11 (28.03.2003). Ст. 461.
3. Про акціонерні товариства : Закон України від 27 липня 2022 року № 2465-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text.
4. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України.* 1991. № 49. Ст. 682.
5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2018. № 13. Ст. 69.
6. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2001. 9 лютого. № 5–6. Ст. 30.
7. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків : Закон України від 30 жовтня 1996 р. в редакції Закону України № 738-IX від 19.06.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80.
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. в редакції від 26 листопада 2015 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. № 31–32. Ст. 263.
9. Про депозитарну систему України : Закон України від 6 липня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2013. № 39. Ст. 517.
10. Про колективне сільськогосподарське підприємство : Закон України від 14 лютого 1992 р. *Відомості Верховної Ради України.* 1992. № 20. Ст. 272.
11. Про кооперацію : Закон України від 10 липня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2004. № 5. Ст. 35.
12. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 21 липня 2020 року № 819-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text.
13. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. 7 листопада. № 45. Ст. 363.
14. Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15 березня 2003 р. *Відомості Верховної Ради. України.* 2006. № 34. Ст. 291.

15. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23 лютого 2006 р. в редакції Закону України № 738-IX від 19.06.2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15.
16. Про корпоратизацію підприємств : Указ Президента України від 15 червня 1993 р. № 210/93. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/210/93.
17. Деякі питання вдосконалення корпоративного управління публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2015 р. № 1002. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1002-2015-%D0%BF.
18. Про деякі питання управління корпоративними правами держави : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2014 р. № 678. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/678-2014-%D0%BF#Text.
19. Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 березня 2019 р. № 367. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2019-%D0%BF#n37.
20. Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2004 р. № 155. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155-2004-%D0%BF.
21. Про затвердження Положення про порядок корпоратизації підприємств : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 липня 1993 р. № 508. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/508-93-%D0%BF.
22. Про затвердження Положення про спостережну раду : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 липня 1993 р. № 556. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/556-93-%D0%BF.
23. Про затвердження Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об`єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об`єктами державної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-2007-%D0%BF#Text.
24. Про затвердження Порядку утворення державної холдингової компанії : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 р. № 773 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/773-2012-%D0%BF#Text.

25. Про утворення Національної акціонерної компанії «Украгролізинг» : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2001 р. № 354. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/354-2001-%D0%BF.
26. Деякі питання управління об`єктами державної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 143. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-2017-%D0%BF#Text.
27. Про формування і ведення Реєстру корпоративних прав держави : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2003 р. № 1679 . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1679-2003-%D0%BF#Text.
28. Реєстр корпоративних прав держави / ФДМУ. URL: https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/docs-list/spf-management-Reestr-korporativnih-prav.html.
29. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. № 13. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08
30. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 р. № 4. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16

Основні

31. Вакарюк Л. В., Гетьманцева Н. Д. Корпоративне право : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 224 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10031.
32. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» : наук.-практ. комент. / Ю. Ю. Попов. Київ : К.І.С., 2019. – 392 с. URL: https://www.academia.edu/41287716
33. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. Н. М. Процьків, Л. В. Вакарюк. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2024. 456 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10691.
34. Корпоративне право : навч. посіб. / О. В. Гарагонич, С. М. Грудницька, Л. М. Дорошенко [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і допов. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2018. 400 с.
35. Корпоративне право : навч. посіб. / О. В. Пушкіна, С. В. Несинова, Т. М. Лежнєва, І. Б. Пробко, Т. А. Тодорошко ; за заг. ред. С. В. Несинової. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 276 с. URL: https://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/1600.

36. Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Луця, д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 379 с.
37. Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Смітюх. О. : Одеса, 2017. 322 с. URL: http://hozpravo-odessa.com/attachments/article/367/Smitiukh_corp_law_schemes_2017.pdf.

Додаткові

38. Алфьорова Т. М. Майнові та немайнові корпоративні права учасника господарського товариства в Україні. *Право і суспільство*. 2020. № 6-2. С. 90–94.
39. Бабяк Н. Д., Самбірський М. М. Корпоративне фінансування в умовах нестабільності фінансового ринку. *Фінанси України.* 2015. № 10. С. 116–125.
40. Бейцун І. В. Проблемні питання практики розгляду судами корпоративних спорів. *Вісник господарського судочинства.* 2007. № 6. С. 113–120.
41. Васильева В. А. Корпоративне право як об'єкт спадкових прав. *Вісник господарського судочинства.* 2007. № 6. С. 127–132.
42. Вінник О. М. Науково-практичний коментар Закону України «Про акціонерні товариства» / О. М. Вінник. К. : Юрінком Інтер, 2009. 312 с. URL: https://sci.house/ukrajini-pravo-korporativne-scibook/naukovo-praktichniy-komentar-zakonu-ukrajini.html.
43. Волкович О. Ю. Господарські товариства як об'єкт управління. *Вісник Харківського Національного університету внутрішніх справ.* Вип. 41. 2008. С. 236–244.
44. Гладкий С. О. Кооперація як об'єкт історико-правового пізнання у контексті системного підходу. *Держава і право : зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки.* Вип. 39. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. С. 132–139.
45. Гладкий С. О. Кооперативи: поняття і правова природа (історичний аспект). *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України :* наук.-практ. зб. 2008. № 1 (43). С. 35–41.
46. Головань І. Адвокат у ролі корпоративного секретаря, або Нові можливості за новим Законом. *Правовий тиждень.* 2009. № 17. 28 квітня.
47. Господарський кодекс України : науково-практичний коментар / за ред. Коссака В. М. Київ : Алерта ; КНТ; ЦУЛ, 2010. 624 с.
48. Господарський кодекс України : науково-практичний коментар станом на 1 листопада 2009 року / за заг. ред. Притики Д. М., Булгакової І. В. Київ : Юстініан, 2010. 1088 с.

49. Демченко С. Ф. Деякі проблеми судової практики вирішення корпоративних спорів. *Вісник господарського судочинства.* 2007. № 6. С. 94–99.
50. Дерев'янко Д. Способи нотаріального захисту корпоративних прав за законодавством України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 2022. № 69. С. 94–97.
51. Дідківська Л. В. Українська кооперація: досвід і перспективи. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2010. № 11. С. 135–143.
52. Жабський В. І. Корпоративні права держави як об'єкт корпоративних правовідносин. *Наше право.* 2013. № 10. С. 16–22. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nashp_2013_10_5.pdf.
53. Жорнокуй Ю. Поняття та правова природа категорії «корпоративний конфлікт» у структурі приватноправових відносин. *Підприємництво, господарство і право.* 2008. № 6.
54. Жорнокуй Ю. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій (корпоративних конфліктів) в акціонерних товариствах. *Право України.* 2009. № 10. С. 190–199.
55. Жорнокуй Ю. «Конфлікт інтересів» та «корпоративний конфлікт»: спільні та відмінні ознаки. *Підприємництво, господарство і право.* 2007. № 11.
56. Жорнокуй Ю. Суб'єктивне корпоративне право: універсальна єдність чи множинність прав. *Вісник Академії правових наук України.* 2011. № 3. С. 106–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2011_3_10.
57. Захарченко А. М. Щодо визначення і застосування поняття «державне акціонерне товариство». *Публічне право.* 2013. № 1. С. 302–309. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2013_1_43.
58. Зеліско А. В. Перетворення споживчих товариств у господарські товариства. *Держава і право. Юридичні і політичні науки.* Вип. 37. Київ : Ін-т держави і права НАН України / голова редкол. Ю. С. Шемшученко, 2007. С. 396–402.
59. Киценко Д. Застосування іноземного права до корпоративних відносин. *Юридична газета.* 2008. № 27. 8 липня.
60. Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України : монографія / О. Р. Кібенко. Харків : Страйд. 2005. 432 с.
61. Колосов Р. Наукові узагальнення щодо класифікації корпоративних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С. 29–33.
62. Корпоративне право Австрії та України : [монографія] / [Васильєва В. А. та ін.] ; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ : ПНУ ім. Василя Стефаника, 2015. 250 с.

63. Корпоративне право Європейського Союзу та України [Текст] : навч. посіб. для студентів галузі знань 0304 «Право» спец. 8.03040101 «Правознавство» (для ден. та заоч. форм навчання)/ Репецький В. М., Музика Я. І., Граб С. О ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. 275 с.
64. Корпоративне право ЄС [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Шашихіна [та ін.] ; Програма Tacis Європейського Союзу в Україні, Проект «Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони». Київ : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. 170 с.
65. Кужелєв М. О. Корпоративне управління в системі корпоративних відносин : методологічний аспект. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23. С. 199–203.
66. Лебідь В. І. Господарське право : навч. посіб. / В. І. Лебідь, Н. О. Можаровська, Л. Л. Нескороджена ; Нац. акад. внутр. справ. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 414 с.
67. Леонов К. Ю. Корпоративні права в акціонерних товариствах та особливості їх реалізації. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2020. Вип. 88. С. 117–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2020_88_14.
68. Майданик Н. Р. Методологія вирішення корпоративного спору судом: праворозуміння, алгоритм вирішення, поняття та елементи. *Приватне право і підприємництво.* 2020. Вип. 20. С. 68–78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2020_20_15.
69. Ніколенко М. О. Предмет корпоративних договорів: актуальні господарсько-правові підходи до визначення. *Право та інновації.* 2020. № 1. С. 46–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2020_1_9.
70. Пальчук П. М. Корпоративне право : навч. посіб. / П. М. Пальчук ; Київ. нац. торг.- екон. Ун- т. Київ : КНТЕУ, 2015. 315 с.
71. Сіщук Л. В. Корпоративні права як об'єкт цивільного обороту/ *Університетські наукові записки.* 2020. № 1. С. 67–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2020_1_8.
72. Смітюх А. В. Корпоративні права та корпоративні паї (частки): теоретико-правові аспекти : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 662 с.
73. Смолин Г. В. Господарське право України. Особлива частина : підручник / Г. В. Смолин ; Львів. держ. Ун-т внутр. справ. 3-тє вид., перероб. і допов. Львів : ЛДУВС, 2014. 591 с.
74. Смолин Г. В. Господарське право України. Загальна частина : навч. посіб. / Г. В. Смолин ; Львів. держ. Ун-т внутр. справ. 3-тє вид., перероб. і допов. Л. : ЛДУВС, 2013. 551 с.

75. Стільник В. В. Еволюція організаційно-правових форм та стан кооперації сільськогосподарських підприємств України. Агросвіт. 2012. № 5. С. 53–56.
76. Цікало В. Корпоративні права: поняття, ознаки та класифікація. *Право України*. 2010. № 11. С. 102–112.
77. Шуба Б. В. Корпоративне право і законодавство: поняття та систематизація. *Європейські перспективи.* 2013. № 5. С. 137–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_5_26.
78. Шульга М. В. Фермерське господарство: правові засади створення, функціонування та припинення / М. В. Шульга [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Шульга. Х. : Одіссей, 2004. 464 с.
79. Щербина В. С. Господарське право : підручник / В. С. Щербина. 6-те вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 636 с.
80. Ярошенко М. В., Бондаренко Є. І. Стабільність інституту власності та вилучення активів і корпоративних прав російських компаній: правове регулювання в України та досвід країн ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2022. Вип. 74(1). С. 158–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2022_74(1)__29.
81. Яценко І. С. Корпоративне право Республіки Польща (основні положення). Київ : Юрінком Інтер, 2008. 232 с.

Навчально-методичне видання

КУЛЬЧІЙ Олег Олександрович

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО»

Редагування *Л. М. Діденко*
Комп'ютерне верстання *О. С. Корніліч*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 1,4.
Зам. № 387/2256.

Видавець і виготовлювач
Полтавський університет економіки і торгівлі
к. 48, вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003.
E-mail: pvv.puet@gmail.com.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8076 від 28.02.2024 р.